

WAARLIJK VRIJ?

Geroepen om gezamenlijk op weg te gaan
Conferentie in het kader van het proces voor
Gerechtigheid, Vrede en de Heelheid van de Schepping
Abdijhof Mariënkroon – 31 oktober t/m 3 november 2019

Een impuls door Muriel Held

Wat houdt ons gevangen, wat kan ons vrij maken?

Gevangen (Gebonden) en Vrij.

Gevangen, Gebonden. Het zijn woorden die op het eerste gezicht tegengesteld zijn aan Vrij en Vrijheid. Gevangen laat mij denken aan: een gevangenis, vastzitten, opgesloten, nergens naartoe kunnen gaan, gevangen zijn door iemand en dus eigendom zijn van iemand dus... niet vrij zijn.

Gebonden of geketend zijn, roept bij mij associaties op van afhankelijkheid. Letterlijk: gebonden of geketend met touwen of kettingen; niet in staat zijn je vrijelijk te bewegen; is soms ook vastzitten aan iets of iemand, dus ook niet vrij zijn.

Gevangen, gebonden, geketend zijn, eigendom van iemand zijn, leidt vaak tot geestelijk afsterven. Soms tot de dood, soms een zeer gruwelijke dood.

Maar is dat wel altijd zo?

Als wildlife biologist heb ik ook de grootheid van de Heer kunnen ervaren in de natuur en ik kan niet anders dan beginnen met voorbeelden uit de natuur. Vandaar deze selectie van foto's.

Een papegaai in een kooi, die zingt, praat, danst. Gevangen?

Een vogel in een kooi is gevangen, maar zingt prachtig. Wij hebben in Suriname een variëteit aan vogels: de gelebek, rowti, picolet, twata, grangrandier én kanaries. Gevangen en toch zingen? Blij zijn? Zingen en toch gevangen zijn? Kan dat?

Gebonden zijn in geestelijke zin, bijvoorbeeld door kwade geesten bezeten (is bezit zijn van ...). Ik geef een ander woord voor gebonden zijn: verslaafd zijn! Dan denk ik bijvoorbeeld aan drugs, sex, roken, alcohol, noem maar op: Slaaf zijn van

Een vrouw verliefd, volgt liefdevol haar partner, die zegt haar lief te hebben, maar naarmate de relatie duurt veranderen houding en gedrag van de partner en daarmee ook de relatie. Allerlei wreedheden en gewelddadigheden doen zich voor. Maar de vrouw die blijft in de relatie en neemt en slikt. En voor de buitenwereld komt ze gelukkig over en is er niets aan de hand. Gevangen? Gebonden?

En Vrijheid is vrij zijn, niet gebonden zijn, niet gevangen zijn, niet bezeten zijn, niet het bezit zijn van een ander? Is vrijheid zelf beschikken over jouw tijd, zelf bepalen wat je

wanneer, hoe en voor wie je wat wil en kan doen? Vrij zijn als een vogel, een dier in de natuur....

Wie zich daarentegen spiegelt aan de volmaakte wet die vrijheid brengt en dat blijft doen, niet als iemand die hoort en vergeet, maar als iemand die ernaar handelt, hem valt geluk ten deel, juist om wat hij doet. Jakobus 1 : 25

De hoogste vrijheid die wij als mens hebben, is de kracht om zelf te bepalen waar we onze gedachten bij laten stilstaan. Waar blijft u bij stilstaan? Waar denkt u over na? Waar richt u uw focus op? Als u op een nare plek bent, onder verschrikkelijke omstandigheden, richt u uw gedachten dan op goede/positieve dingen en op het Woord van God? Ik geef u deze tekst mee: *Als u nu met Christus opgewekt bent, zoek dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, die aan de rechterhand van God zit. Bedenk de dingen die boven zijn en niet die op de aarde zijn, want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God. Kolossenzen 3:1-3*

Ik geef u nog een woord mee, om over na te denken:

Rechten. Als mens hebben we recht op:

- Leven
- Gezondheid
- Voedsel
- Educatie/Onderwijs en Ontwikkeling
- Vrijheid en Veiligheid
- Geen willekeurige arrestatie of detentie

Dit zijn rechten die door de Verenigde Naties, de waakhond voor de vrede, zijn vastgelegd in resoluties en verdragen. Verdragen die zijn geratificeerd door staten, die daarmee aan de wereld en haar volk hebben beloofd deze rechten te waarborgen.

Gevangen zijn.... Kunnen de genoemde rechten, die mensenrechten zijn, beleefd worden in gevangenschap, of als men in een gewelddadige relatie vastzit en wordt mishandeld? In de meeste gevallen is de mishandeling door degene van wie men houdt, die zegt dat die van je houdt (een partner of een ouder)?

Zijn we niet allemaal vrijgeboren? Born free?

Iedereen wordt dus in vrijheid geboren, of niet? Iedereen zou in vrijheid geboren moeten worden. En als men gevangen is, slaaf is, tot slaaf gemaakt is, hoe komt men dan aan de vrijheid, hoe krijgt men de vrijheid terug?

Als geschenk?

Als middelbare scholier in Suriname, zongen wij in 1972 in een dramastuk:

“Fri, a no wan san fu kisi, na wan san fu teki”

Vrijheid krijgt niemand als een geschenk. Ook de tot slaafgemaakten van toen, hebben – hoewel het zo aan hen gebracht werd - de vrijheid niet geschonken gekregen.

Er was verzet, bloederig en vurig verzet. Er is veel bekend over het verzet door de Marrons, de weggelopen slaven. Verzet dat hevig en grimmig was, zodanig dat de plantage-economie begon te kelderen, volgens meerdere geschiedschrijvers. De productie in de kolonie ging zodanig achteruit en mensenlevens (van slaven-eigenaren en slaven) gingen verloren. Men kwam tot het besluit om vrede te sluiten met weggelopen slaven. De ondertekening van de

vredesverdragen vonden plaats, na onderhandelingen met leiders van de groepen die intussen stammen hadden gevormd, naar wat ze in Afrika gekend hadden. De "Vrede met de Aucaners" is gesloten op 10 oktober 1760 en de "Vrede met de Saramaccaners" op 19 september 1762. Ik mag aannemen dat u bekend bent met deze geschiedenis. Maar over de strijd van de stadsslaven is minder bekend; uit bronnen is bekend dat er een felle brand was in 1832, gesticht door de huisslaven Codjo, Mentor en Present, die nu als vrijheidsstrijders worden geëerd. Er zijn verhalen bekend van slavinnen die hun eigenaar hebben vergiftigd, omdat die hen seksueel misbruikte en daarna ter dood veroordeelde. Meer onderzoek naar verzet tijdens de slavernij is nog steeds noodzakelijk.

Ten aanzien van de emancipatie en de vredesverdragen, zijn er heden ten dage verschillende meningen. Volgens sommigen was de prijs van het verzet te hoog voor de kolonisator, zowel in mensenlevens als in geld; het economisch verlies zou daardoor te groot zijn. Anderen zijn van mening dat het de hoge druk van nationale en internationale tegenstanders van de slavernij was, die kolonistoren ertoe bracht om de trans-Atlantische slavernij af te schaffen, op 1 juli 1863. Ook de informatie dat de slaveneigenaren een financiële vergoeding hebben gehad, voor elke slaaf die vrijgemaakt werd. Door organisaties die zich met dat deel van het slavernijverleden bezighouden wordt dit als niet gepast en cru aangemerkt.

Vandaag, bijna vierhonderd jaar na het begin van de trans-Atlantische slavernij en 156 jaar na afschaffing van deze slavernij in Suriname en op de voormalige Nederlandse Antillen, komt de vraag "Zijn we waarlijk vrij?" van tijd tot tijd nog steeds op. Ook in Suriname? Ook in de verschillende organisaties die zich met het slavernijverleden bezighouden? Ook bij de EBG in Suriname?

Het antwoord is: Ja en Nee!

Er zijn organisaties die zich met de Afro-Surinaamse cultuur bezighouden, waar slavernij en emancipatie onderdeel is van hun jaarprogramma. Door bijvoorbeeld cultuuruitingen van de Afro-Surinaamse cultuur levendig te houden worden leden en andere geïnteresseerden steeds bepaald bij het onrecht dat de tot slaafgemaakten is aangedaan en wordt het antwoord gezocht op de vraag "Zijn we waarlijk vrij", maar dan vooral "Zijn we geestelijk vrij"? Zijn we vrij van bijvoorbeeld "voorouderlijke belast?". Zo ja, hoe maken wij ons vrij, hoe ontdoen wij ons van knellende banden van het verleden? Door terug te gaan naar de tradities en het geloof van toen, van onze voorouders, die tot slaaf waren gemaakt? Ervaren wij "het geloof van de blanken" als een geloof, dat ons waarlijk vrijmaakt?

In het Caraïbisch gebied is er een beweging gaande om herstelbetalingen af te dwingen van vroegere kolonistoren. Ook in Suriname is er zo'n commissie actief en hebben zij contact gezocht met de Evangelische Broedergemeente in Suriname. De vraag is geponeerd: wat is de rol geweest van de Broedergemeente c.q. de Broedergemeente in Suriname bij de slavernij. Zouden de Hernhutters niet ook excuses moeten aanbieden aan de nazaten van de tot slaafgemaakten?

Voor de EBG in Suriname blijft de dag van 1 juli een bijzondere dag en wordt er jaarlijks een herdenkingsdienst in de Grote Stadskerk, de Mamma Kerki, gehouden. De kerk waar de vrijgemaakten naartoe kwamen om de grote God te danken voor de vrijheid die hen geschonken was. De diensten van de afgelopen jaren stonden niet in het teken van vrijheid die geschonken werd door een toevallig staatshoofd, maar de tekst "Als de Zoon u vrijgemaakt heeft, bent u waarlijk vrij" wordt uitgediept en gepredikt. Vrijheid en met name geestelijke vrijheid, verlost zijn door de Zoon van de zonde, van ziekte van narigheden.

Vrijheid, vrij zijn, daar moet dus zelf ook iets voor gedaan worden. En toch wil ik zeggen dat je vrij kunt zijn zonder gevecht, zonder oorlog en zonder strijd. Vrijgemaakt door Jezus Christus, die zelf een hoge prijs voor onze vrijheid heeft betaald, wiens bloed ook voor ons is vergoten en wiens leven ook voor ons geofferd is.

Als iemand zijn leven op deze wijze voor jou op het spel heeft gezet, jou gered heeft van een gewisse dood, word je om zo te zeggen zijn bezit. Denkt u maar aan het verhaal van iemand die van de verdrinkingsdood werd gered.

En als je gered bent door deze Jezus Christus, gered van de eeuwige dood dan..... word je Zijn eigendom! Niet als slaaf, niet geketend en niet gebonden en ook niet om een gruwelijke dood te sterven!

Dan ben je niet gevangen in een kooi of in een gevangenis, omringd door stevige muren en ijzeren deuren.

Je mag je dan omringd weten door Zijn engelenwacht. Je zit dan niet opgesloten in een isoleercel of in het dodenrijk, in tegendeel...

Dan ben je vrij, echt vrij. Waarlijk vrij en gered van de eeuwige dood. Gered tot eeuwig leven in Zijn Koninkrijk.

Als wij als Hernhutters een antwoord willen geven op de vraag: Wat houdt ons gevangen en wat maakt ons vrij? Kunnen wij het antwoord dan alleen vinden in de gebruikelijke tekst? Zijn er ook antwoorden te vinden in andere teksten?

Ik kwam op twee antwoorden:

Gevangen zijn (vast zitten) in de zonde en vrijgemaakt (verlost) door het bloed van de Zoon en hierdoor vrijheid belevend. Leest u hiervoor Romeinen 5 en 6.

En gevangen zijn in en door de Heer en toch vrijheid beleven.

In beide gevallen toch vrijheid. Geen losbandige vrijheid, waardoor de vrijheid van anderen wordt beknot, maar vrijheid zoals wij die kennen vanuit ons motto:

"In essentials unity, in non essentials liberty, in all things love".

Vrij zijn in de eigen geloofsbeleving, op basis van een persoonlijke relatie die je met jouw redder Jezus Christus hebt opgebouwd. Vrij zijn door de liefde van jouw redder, Hij die je lief heeft en door wiens liefde je geleerd hebt ook anderen lief te hebben, waardoor je mooie verbindingen kunt maken en relaties kunt opbouwen en die relaties kunt onderhouden, zodanig dat wij elkaar broeder en zuster kunnen noemen.

En als vrouw? Kun je als vrouw je ook helemaal overgeven aan je geloofsbeleving en je geloofsbediening? Als je je geroepen voelt om bijvoorbeeld in de bediening te gaan, om predikant te worden, voel je je vrij om aan deze oproep gevolg te geven of laat je je beperken, binden, gevangen houden door wat anderen denken of gelezen denken te hebben in Gods woord?

Ik ben gered door onze Lieve Heer en ik wil Hem daarom dienen. Ik voel mij daarom verplicht om acties te ondernemen ter uitbreiding van Zijn koninkrijk. Ik voel mij geroepen om in Zijn dienst te staan, misschien niet als predikant, althans vandaag nog niet, ik weet niet van morgen. Ik voel me als vrouw vrij om met Zijn dingen bezig te zijn en vooral met die dingen, die vrouwen tot zusters van elkaar maakt.

Als zusters gaan wij in liefde met elkaar om, zegenen wij elkaar met die liefde die wij van de Heer ontvangen hebben. Als zusters stimuleren wij elkaar om elkaars leven, spiritueel, financieel, educatief en materieel te zegenen. Op die manier delen wij met elkaar de zegeningen die wij van de Heer ontvangen hebben.

Tenslotte geef ik u woorden van Paulus mee:

Zo roep ik, u gevangenen in de Heere, op tot een wandel die de roeping waarmee u geroepen bent, waardig is. Efeze 4:1

Ga, wees vrij, trek erop uit en deel je ervaring met deze Heer met anderen: ga en getuig! *Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: gij allen zijt immers één in Christus Jezus. Galaten 3:28*

Gezang 604 uit Moravian Book of Worship

Make me a captive, Lord, and then I shall be free;

Force me to render up my sword, and I shall conquer'r be.

I sink in life's alarms when by myself I stand;

Imprison me within in your arms, and strong shall be my hand

Wees gezegend, als gevangene van Christus en daardoor vrij. *Houdt dus stand en laat u niet weder een slavenjuk opleggen. Galaten 5:1b*

MH/oktober 2019